

DOI [https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-16\(45\)-162-175](https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-16(45)-162-175)
УДК 338.242:658.51

Іванова Валентина Василівна,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки, підприємництва та менеджменту
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти».
Київ, Україна.
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4958-2235>
ivanval2177@gmail.com

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА: ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЦЕСУ

Анотація. У статті розглянуто проблему оцінки ефективності процесу управління інноваційною діяльністю підприємства. Успішна діяльність підприємств на ринку суттєво залежить від їх здатності до інноваційного розвитку. Оцінка ефективності організації інноваційної діяльності та отриманих результатів забезпечує інформаційну підтримку для аналізу ведення бізнесу та обрання подальших стратегічних та тактичних дій. Визначено мету оцінки ефективності інноваційної діяльності, яка полягає у визначенні ефективності діяльності підприємства внаслідок упровадження інновацій на підприємстві, а також кількісних та якісних аспектів управління процесами інноваційної діяльності. Окреслено низку завдань, які мають бути вирішені для досягнення поставленої мети: визначення складових управління інноваційною діяльністю; вибір критеріїв оцінки ефективності інноваційної діяльності (що оцінюється); визначення методичних підходів до оцінки (як оцінюється); визначення часових орієнтирів оцінки; розробка системи виявлення відхилень та реагування на їх наслідки. Розглянуто етапи оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства. Проведено аналіз існуючих методичних підходів для оцінки ефективності інноваційної діяльності. Системний підхід до оцінки ефективності інноваційної діяльності є найбільш ґрунтовним, який доцільно доповнювати оцінюванням наукомісткості виробництва, ефективності використання власних та придбаних науково-дослідних розробок, технічного рівня забезпеченості інноваційної діяльності, оновлення технології, оновлення та частки конкурентоспроможної продукції. Проведення комплексного аналізу інноваційної діяльності та системного підходу до оцінки її ефективності сприятиме обґрунтуванню найбільш ефективних напрямів інноваційної

діяльності, інноваційних програм та проектів підприємства.

Ключові слова: інноваційна діяльність; оцінка ефективності; інновації; ефективність; управління.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. В умовах конкуренції активна інноваційна діяльність на підприємствах визначає їх успіх і позицію на ринку. Нові продукти, технології та організаційні рішення виводять підприємства з кризових ситуацій і гарантують їм фінансову стабільність. Забезпечення ефективного впровадження інновацій необхідне, оскільки споживач вимагає від бізнесу постійного задоволення своїх потреб. Бажання споживачів одержати наукомісткі товари спричинено тим, що вони задовольняють їх запити більш повніше з урахуваннями не тільки наявних, але й латентних проблем. У свою чергу, підприємства формують попит на комерціалізовану форму нових знань, які можна застосувати під час виробництва нової продукції.

Успішна діяльність підприємств на ринку суттєво залежить від їх здатності до інноваційного розвитку. Формування і вибір стратегічних напрямків інноваційної діяльності базується на результатах всебічної оцінки середовища, в якому працює підприємство, та його інноваційних можливостях. Вони характеризуються станом і рівнем використання інноваційного потенціалу підприємства.

Процеси, пов'язані з управлінням інноваційною діяльністю, є ключовими для підприємства, необхідною умовою успішного бізнесу, тому що саме нововведення сприяють підвищенню якості і зниженню собівартості продукції, забезпечують її конкурентоспроможність. Оцінка ефективності їх організації та отриманих результатів забезпечує інформаційну підтримку для аналізу ведення бізнесу та обрання подальших стратегічних та тактичних дій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідження проблематики інноваційної діяльності підприємства та оцінки її ефективності внесли науковий вклад праці таких дослідників як Л. Антонюк [1], А. Поручник [1], В. Савчук [1], Т. Давила [2], М. Епштейн [2], Р. Шелтон [2], О. Ареф'єва [3], Т. Харчук [3], В. Микитюк [4], [5], В. Євтушевський [6], А. Полянська [7], Б. Фурдас [8], І. Капітан [9], А. Зозулев [10], М. Бязь [10], В. Костевко [11], М. Чорна [12], С. Глухова [12], Ж. Крисько [13], В. Гринчуцький [13], М. Зозуляк [14]. Але незважаючи на значний науковий інтерес до інноваційної діяльності, не достатньо розкрито питання щодо визначення єдиної методики оцінювання

ефективності процесу управління нею.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою статті є дослідження процесу оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства та узагальнення методичних підходів до оцінки для вдосконалення управління інноваційною діяльністю.

Завданнями дослідження є: уточнення цілей та завдань оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства, аналіз можливих етапів її проведення, узагальнення та вибір основних показників оцінки, що входять до існуючих методичних підходів, для оцінки ефективності інноваційної діяльності

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

Теоретичною базою для дослідження є наукові публікації українських і зарубіжних дослідників, довідкова і монографічна література, дані мережі Інтернет.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

У процесі дослідження використані методи моделювання, індукції та дедукції, аналізу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS

Здійснення успішного підприємництва чи окремих бізнес-процесів неможливе без розробки і впровадження новацій в процеси виробництва, управління, планування тощо.

Т. Давила, Мар Дж. Епштейн, Р. Шелтон наголошували, що рішення про впровадження інновації на підприємстві значною мірою залежить від самого підприємства – від його сприйняття інновації, розміру його інноваційного потенціалу [2].

Інноваційність підприємства можна визначати за комплексом параметрів, які характеризують рівень використання ним ресурсів та результативність діяльності, надають оцінку продукції підприємства (див. табл.).

Інноваційна діяльність дозволяє забезпечувати ефективне функціонування підприємства, але всі її процеси мають здійснюватися цілеспрямовано і достатньо швидко, щоб залишатися конкурентоспроможними тривалий час. Успішність її здійснення суттєво залежить від внутрішніх чинників та організації діяльності підприємства,

його корпоративної культури. Серед них стан техніко-технологічної бази, наявність фінансових ресурсів, потужний людський потенціал, інноваційно активний персонал, командний стиль управління.

Таблиця

Комплекс параметрів інноваційності підприємства [3]

Параметри	Показники, що характеризують параметр
Параметри наукомісткості виробництва	<ul style="list-style-type: none"> • чисельність науково-технічних кадрів у загальній кількості зайнятих (не менше як 15%); • річний приріст витрат на НДДКР; • обсяг фактичних і нормативних витрат на НДЦКР (не менше як 5% обсягу продукції); • обсяг витрат на оплату праці, послуг суб'єктів інноваційної інфраструктури щодо маркетингу, реклами, підготовки кадрів; • частка прибутку, спрямована на НДЦКР (не менше як 5%)
Параметри якості й конкурентоспроможності продукції	<ul style="list-style-type: none"> • якість і диференціація продукції; • чисельність каналів постачання й збуту готової продукції; • частка ринку, його структура; • обсяг витрат на проведення випробувань, сертифікацію продукції, строк чинності дії сертифікатів
Параметри техніко-економічного рівня продукції	<ul style="list-style-type: none"> • відповідність товарів національним і світовим стандартам; • фондоозброєність; • середній життєвий цикл інновацій (не більш як 3 роки); • наявність у складі продукції принципово нової, яка не випускається іншими підприємствами
Параметри оновлення продукції (технологи)	<ul style="list-style-type: none"> • частка принципово нової продукції у загальному обсязі виробництва (не менше як 10%); • частка науково-технічних витрат у собівартості виробів (не менше як 30%); • коефіцієнт оновлення продукції (не менше як 5% на рік); • наявність технологічних інновацій (нових технологічних процесів)

Активізація інноваційної діяльності забезпечує випуск нової продукції та її конкурентоспроможність, що гарантує отримання прибутку, прискорення повернення вкладених коштів, можливість нових інвестицій у розширення виробництва, створення і закріплення клієнтської бази, зниження витрат підприємницької діяльності. Інноваційна активність

підприємства дає змогу виявляти нові перспективні напрями чи форми бізнесу, створювати нові сегменти ринку або нові ринки, диверсифікувати діяльність, формувати попит.

Для ефективного ведення інноваційної діяльності на підприємстві повинен діяти механізм, що дозволяє правильно її коригувати залежно від фактичних господарських ситуацій та етапу інноваційного процесу, обґрунтовано формувати економічно вигідні пропозиції щодо інновацій, визначати ефективність наслідків упровадження інновацій для постійного вдосконалення інноваційної діяльності. Однією зі складових такого механізму є оцінка ефективності інноваційної діяльності.

Оскільки розробка і впровадження у виробництво нововведень часто вимагають значних витрат і мають високий ступінь ризику, то зростає потреба в знаходженні науково-обґрунтованої методики оцінки ефективності інноваційної діяльності.

Мета, яка повинна бути досягнута у результаті оцінки ефективності інноваційної діяльності полягає у визначенні ефективності діяльності підприємства внаслідок упровадження інновацій на підприємстві, а також кількісних та якісних аспектів управління процесами інноваційної діяльності.

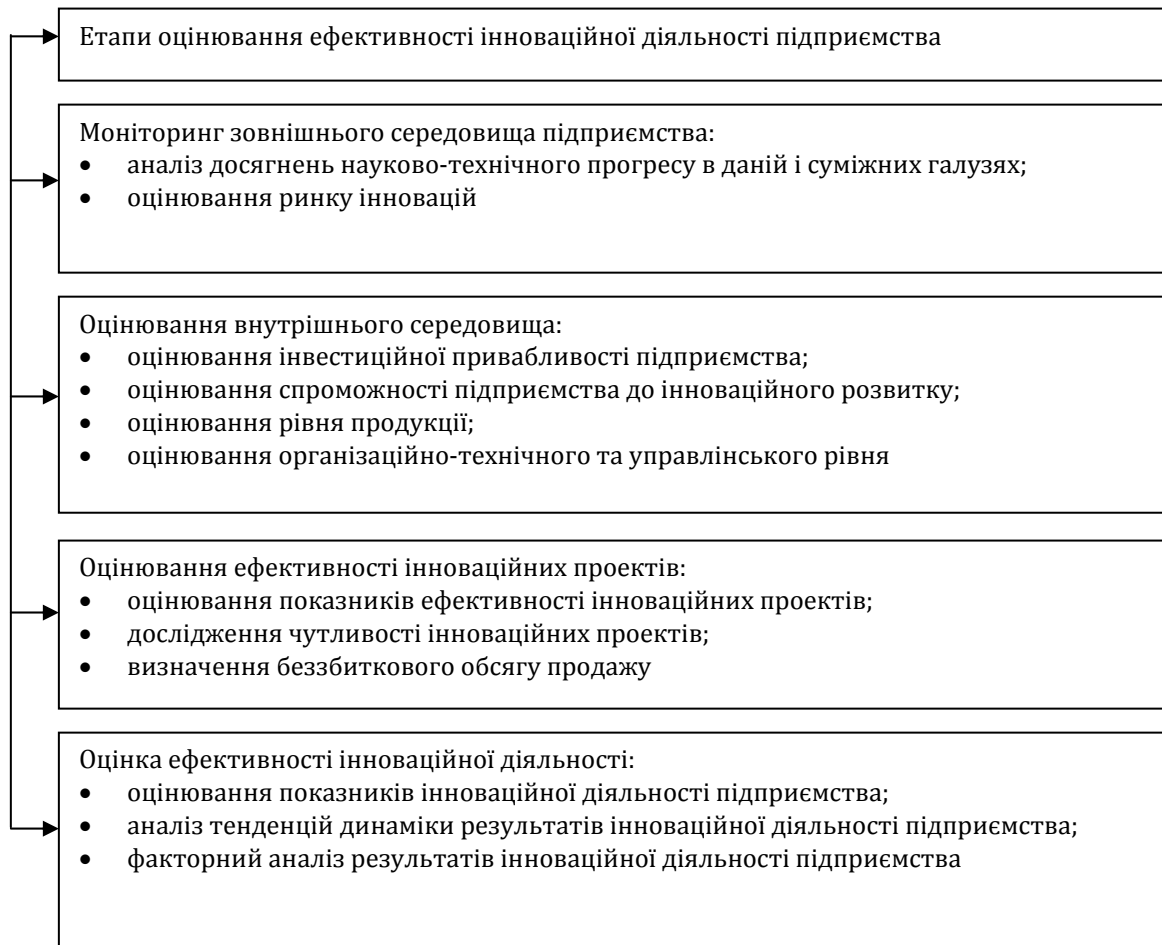
Досягнення такої мети потребує вирішення низки завдань:

- чітке визначення складових управління інноваційною діяльністю;
- вибір критеріїв оцінки ефективності інноваційної діяльності (що оцінюється);
- визначення методичних підходів до оцінки (як оцінюється);
- визначення часових орієнтирів оцінки;
- розробка системи виявлення відхилень та реагування на їх наслідки.

Способи і методи оцінки переважно базуються на співвідношенні результатів і витрат. Але кінцевий результат може досягатися по-різному, що необхідно враховувати під час комплексної оцінки ефективності інноваційної діяльності, підприємства.

Процес комплексного оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства пропонують здійснювати за низкою етапів (рис.), але перші два призначені для оцінки умов її здійснення.

Для визначення ефективності інноваційних проектів оцінюється доцільність інвестиційних вкладень у впроваджені інноваційний проект, оцінюються можливі ризики за різними варіантами розвитку подій, визначається беззбитковий обсяг продажу продукції.

Рис. Етапи оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства [4]

Факторний аналіз витрат і результатів інноваційної діяльності підприємства можна виконувати на основі мультиплікативних моделей, зокрема:

- моделі оцінки впливу витрат на освоєння інновацій на зміну витрат на одиницю обсягу реалізованої продукції, представляє добуток витрат на освоєння інновацій на одиницю обсягу реалізованої продукції; коефіцієнта співвідношення загальних витрат до витрат на освоєння інновацій; частки виручки від реалізації інноваційної продукції у загальній сумі виручки від реалізації продукції;
- моделі ефективності роботи працівників науково-дослідних і проектно-конструкторських підрозділів [5].

Оцінка ефективності інноваційної діяльності може включати: оцінку науково-інформаційного рівня підприємства, оцінку його технічного рівня,

оцінку техніко-економічної ефективності інноваційних проектів [6].

Науково-інформаційний рівень ефективності інноваційної діяльності підприємства оцінюють за низкою критеріїв: науковий рівень підприємства, рівень інформаційного забезпечення і конкурентоспроможність розробок, що забезпечують досягнення мети підприємства.

При використанні даного методу передбачається визначення коефіцієнта наукомісткості виробництва як співвідношення витрат на науку (інновації) до загальної суми витрат виробництва, тобто:

$$K_n = \frac{B_n}{B_z}, \quad (1)$$

де K_n – коефіцієнт наукомісткості виробництва; B_n – обсяг витрат на інноваційну діяльність (науку); B_z – загальна сума витрат виробництва.

Інноваційну діяльність підприємства оцінюють за коефіцієнтом використання власних розробок для обґрунтування їх ефективності, тобто рівня власного наукового забезпечення інноваційної діяльності. Він сигналізує про те, наскільки актуальною є швидка активізація винахідницько-раціоналізаторської роботи на підприємстві, результати якої забезпечують високий рівень даного коефіцієнта [6].

Коефіцієнтом використання власних розробок визначають як:

$$K_{вр} = \frac{N_{вв}}{N_{зв}}, \quad (2)$$

де $K_{вр}$ – коефіцієнт використання власних розробок; – кількість упроваджених власних розробок, од.; $N_{зв}$ – загальна кількість власних розробок, од.

Коефіцієнт використання результатів придбаних розробок дає змогу визначити ефективність використання придбаних науково-дослідних розробок сторонніх організацій:

$$K_{сн} = \frac{N_{зв}}{N_{зн}}, \quad (3)$$

де $K_{сн}$ – коефіцієнт використання результатів придбаних розробок; $N_{зв}$ – загальна кількість власних розробок, од.; $N_{зн}$ – загальна кількість придбаних розробок, од.

При оцінці інноваційної діяльності підприємства важливим є забезпечення раціонального співвідношення між власними і придбаними розробками, що оцінюється коефіцієнтом їх співвідношення. Якщо його значення перевищує одиницю, то це свідчить про високий рівень

інноваційної активності.

Комплексна оцінка інноваційної діяльності підприємства передбачає визначення його технічного рівня (коефіцієнт оновлення технології). При цьому критерієм оцінки є відповідність існуючої організаційної структури управління і технології (технічне й організаційне забезпечення).

Для оцінки ефективності інноваційної діяльності визначають:

- коефіцієнт оновлення продукції;
- частку конкурентоспроможної продукції підприємства.

Коефіцієнт оновлення продукції визначають як

$$K_{on} = \frac{Q_n}{Q_m}, \quad (4)$$

де K_{on} – коефіцієнт оновлення продукції; Q_n – обсяг випуску нової продукції, грн.; Q_m – обсяг випуску товарної продукції, грн.

На основі значення цього показника можна зробити висновок про доцільність фінансування інноваційної діяльності підприємства, адже нова продукція, як правило, є конкурентоспроможною і проблеми з її збутом відсутні, за умови ефективної маркетингової діяльності.

Оцінювати технічний рівень забезпеченості інноваційної діяльності можливо, використовуючи коефіцієнт оновлення технології:

$$K_{om} = \frac{N_{nm}}{N_{zm}}, \quad (5)$$

де K_{om} – коефіцієнт оновлення технології; N_{nm} – кількість впроваджених нових технологічних процесів; N_{zm} – загальна кількість технологічних процесів.

Ефективність інноваційної діяльності підприємства оцінюють за питомою вагою конкурентоспроможної продукції:

$$P_{ксп} = \frac{Q_m - Q_c}{Q_m} \times 100\%, \quad (6)$$

де $P_{ксп}$ – питома вага конкурентоспроможної продукції, %; Q_c – обсяг продукції, що наднормово залежується на складах підприємства, грн; Q_m – загальний обсяг продукції, грн.

Залежність ефективності інноваційної діяльності підприємства від ефективності інших складових його діяльності, на різних етапах інноваційного процесу зумовлює доцільність виділення вхідних (показники оцінки наявних ресурсів), вихідних (обсяги реалізації, трудомісткість, частка ринку, якість продукції, ціна) і підсумкових

показників (прибуток, задоволеність споживачів, досягнення місії) її оцінки [7].

Ефективність інноваційної діяльності визначають через приріст прибутку внаслідок скорочення витрат на матеріальні ресурси, підвищення продуктивності праці на підприємстві, збільшення виготовленої продукції. [8].

Низка вчених пропонує визначати ефективність інноваційної діяльності, орієнтуючись на оцінку інновації споживачами, зокрема:

- модель Розенберга для оцінки придатності нового продукту задовольняти потреби споживачів [9];
- модель «товарної системи» для оцінювання сукупність потреб, які є основою товарів-конкурентів [9].
- методи оцінки попиту та пропозиції [10].

Доцільно комплексно підходити до визначення ефективності інноваційної діяльності підприємства, враховуючи абсолютні значення показників та їх коефіцієнти вагомості. Зокрема, можливе використання коефіцієнта ефективності інвестування інноваційної діяльності, частки прибутку від інноваційної діяльності в загальному обсязі прибутку підприємства, частки інноваційної продукції у загальній вартості продукції підприємства, коефіцієнта збалансованості грошових потоків, коефіцієнта результативності інноваційної діяльності [11].

Науковці ґрунтовно підходять до даної проблематики, пропонуючи систему оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства, орієнтуючись на точки зору підприємства (окремо персоналу), споживача, інвестора. Оцінка з позиції підприємства передбачає визначення індексу ефективності інноваційної діяльності як інтегрального показника, розрахованого на основі індексу економічної ефективності, індексу науково-технічної ефективності, індексу соціальної ефективності. З позиції персоналу оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства здійснюється на основі індексів соціальної ефективності та екологічної ефективності. Оцінка з позиції споживача реалізується за моделлю споживчого вибору, до якої включені такі складові: ціна інноваційного продукту; повнота задоволення цільової потреби. експлуатаційні характеристики, інфраструктура, в якій знаходиться інноваційна продукція, вплив інноваційної продукції на здоров'я споживача, естетичний вигляд інноваційної продукції, вплив інноваційного продукту на навколишнє середовище. Позиція інвестора визначається за допомогою індексів очікуваності прибутку від інвестування в інноваційну діяльність та скорочення терміну окупності інвестицій [12, с. 129].

Системний підхід до оцінки ефективності інноваційної діяльності є найбільш ґрунтовним, який доцільно доповнювати оцінюванням наукомісткості виробництва, ефективності використання власних та придбаних науково-дослідних розробок, технічного рівня забезпеченості інноваційної діяльності, оновлення технології, оновлення та частки конкурентоспроможної продукції.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Управління інноваційною діяльністю передбачає оцінку ефективності її здійснення, яка повинна здійснюватися на основі системного та комплексного підходів. Для цього потрібно чітко знати мету та завдання цього процесу.

Методика оцінки ефективності інноваційної діяльності повинна базуватися на певній теоретичній концепції, а організувати її мають відповідні організаційні структури. Вона передбачає вибір і обґрунтування критеріїв і показників оцінки ефективності інноваційної діяльності, вибір ефективного методу її здійснення; оцінки впливу результатів інноваційної діяльності на загальну ефективність діяльності підприємства. Проведення комплексного аналізу інноваційної діяльності та системного підходу до оцінки її ефективності сприятиме обґрунтуванню найбільш ефективних напрямів інноваційної діяльності, інноваційних програм та проектів підприємства.

Перспективи подальших досліджень. Подальших досліджень потребує оцінка впливу окремих складових інноваційної діяльності на її загальну ефективність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук, *Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації*. Київ, Україна: КНЕУ, 2003.
- [2] Т. Давила, М. Епштейн, Р. Шелтон, *Працююча інновація: як управляти нею, вимірювати її та здобувати з неї вигоду*; пер. с англ. Дніпропетровськ, Україна: [Баланс Бизнес Букс](#), 2007.
- [3] О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук, «Економічні засади формування потенціалу підприємства», *Актуальні проблеми економіки*, № 7, с. 71–76, 2008.
- [4] В. П. Микитюк, «Оцінювання ефективності інноваційного проекту з позиції інвестиційного аспекту», *Вісник Хмельницького нац. ун-ту*,

№ 5, с. 156–161, 2017.

- [5] В. П. Микитюк, «Методичні підходи до аналізу ефективності інноваційної діяльності підприємства», *Економічний аналіз*, Вип. 1(17), с. 166–170, 2007.
- [6] В. А. Євтушевський та ін., *Управління інноваціями в сучасній організації*. Київ, Україна: Академвидав, 2006.
- [7] А. С. Полянська, *Сучасні підходи до оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства*. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/18748/1/37-175-180.pdf>
- [8] Б. В. Фурдас, «Обґрунтування ефективності інноваційного продукту на основі операційного важеля», *Науковий вісник НЛТУ України*, Вип. 18.5, с. 283–287, 2008.
- [9] І. В. Капітан, «Принципи і методи аналізу в управлінні інноваційною діяльністю при виведенні нових товарів на ринок», *Економіка та управління підприємствами*, № 7(73), с. 54–62, 2007.
- [10] А. Зозулев, М. Базь, «Маркетинговые исследования инновационного продукта», *Маркетинговые исследования в Украине*, № 4(17), с. 24–35, 2006.
- [11] В. І. Костевко, *Методологічні питання оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства*. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/11075/1/10.pdf>
- [12] М. В. Чорна, С. В. Глухова, *Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств*. Харків, Україна: ХДУХТ, 2012.
- [13] П. П. Микитюк, Ж. Л. Крисько, В. І. Гринчуцький та ін. *Інноваційний механізм управління суб'єктами господарювання*. Тернопіль, Україна: Економічна думка, 2014.
- [14] М. М. Зозуляк, «Оцінка інноваційної діяльності підприємства», *Освіта і наука*, Вип. 24(1), с. 257–262, 2018.

MANAGEMENT OF INNOVATIVE ACTIVITIES OF ENTERPRISES: ASSESSMENT OF THE EFFICIENCY OF THE PROCESS

Valentina Ivanova,

Doctor of Economics, Professor,

Professor of the Department of Economics, Entrepreneurship and Management

Educational and Scientific Institute of Management and Psychology

SIHE «University of Educational Management».

Kyiv, Ukraine.

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4958-2235>

ivanval2177@gmail.com

Abstract. The article deals with the problem of assessing the effectiveness of the process of managing the innovative activity of an enterprise. The successful activity of enterprises in the market depends significantly on their ability to develop innovatively. Evaluation of the effectiveness of the organization of innovation and the results obtained provides information support for the analysis of business conduct and the selection of further strategic and tactical actions. The goals of assessing the effectiveness of innovation are determined, which consists in determining the effectiveness of the enterprise as a result of the introduction of innovations at the enterprise, as well as the quantitative and qualitative aspects of managing the processes of innovation. A number of tasks are outlined that must be solved in order to achieve the set goal: determination of the components of innovation management; selection of criteria for evaluating the effectiveness of innovation (what is being evaluated), determining methodological approaches to evaluation (how is being evaluated), determining time benchmarks for evaluation, developing a system for identifying deviations and responding to their consequences. The stages of assessing the effectiveness of innovative activities of an enterprise are considered. The analysis of existing methodological approaches for assessing the effectiveness of innovative activities is carried out. A systematic approach to assessing the effectiveness of innovation activity is the most thorough, which is advisable to supplement with an assessment of the science intensity of production, the effectiveness of using our own and acquired research and development, the technical level of innovation, updating technology, updating and the share of competitive products. A comprehensive analysis of innovation and a systematic approach to assessing its effectiveness will contribute to the substantiation of the most effective areas of innovation, innovation programs and enterprise projects.

Key words: innovation activity; efficiency; innovation; efficiency; management.

УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЙ: ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОЦЕССА

Иванова Валентина Васильевна,

доктор экономических наук, профессор,
профессор кафедры экономики, предпринимательства и менеджмента
Учебно-научного института менеджмента и психологии
ГУВО «Университет менеджмента образования».
Киев, Украина.

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4958-2235>
ivanval2177@gmail.com

Аннотация. В статье рассмотрена проблема оценки эффективности процесса управления инновационной деятельностью предприятия. Успешная деятельность предприятий на рынке существенно зависит от их способности к инновационному развитию. Оценка эффективности организации инновационной деятельности и полученных результатов обеспечивает информационную поддержку для анализа ведения бизнеса и избрание дальнейших стратегических и тактических действий. Определены цели оценки эффективности инновационной деятельности, которая заключается в определении эффективности деятельности предприятия в результате внедрения инноваций на предприятии, а также количественных и качественных аспектов управления процессами инновационной деятельности. Очерчен ряд задач, которые должны быть решены для достижения поставленной цели: определение составляющих управления инновационной деятельностью; выбор критериев оценки эффективности инновационной деятельности (что оценивается), определение методических подходов к оценке (как оценивается), определение временных ориентиров оценки, разработка системы выявления отклонений и реагирования на их последствия. Рассмотрены этапы оценки эффективности инновационной деятельности предприятия. Проведен анализ существующих методических подходов для оценки эффективности инновационной деятельности. Системный подход к оценке эффективности инновационной деятельности является наиболее основательным, который целесообразно дополнять оценкой наукоемкости производства, эффективности использования собственных и приобретенных научно-исследовательских разработок, технического уровня обеспеченности инновационной деятельности, обновления технологии, обновления и доли конкурентоспособной продукции. Проведение комплексного анализа инновационной деятельности и системного подхода к оценке ее эффективности будет способствовать обоснованию наиболее эффективных направлений инновационной деятельности, инновационных программ и проектов предприятия.

Ключевые слова: инновационная деятельность; оценка эффективности; инновации; эффективность; управление.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] L. L. Antoniuk, A. M. Poruchnyk, V. S. Savchuk, Innovatsii: teoriia, mekhanizm rozrobky ta komertsializatsii. Kyiv, Ukraina: KNEU, 2003.
- [2] T. Davyla, M. Epshtein, R. Shelton, Pratsiuiucha innovatsiia: yak upravliaty neiu, vymiriuvaty yii ta zdobuvaty z nei vyhodu; per. s anhl.

- Dnipropetrovsk, Ukraina: Balans Byznes Buks, 2007.
- [3] O. V. Arefieva, T. V. Kharchuk, «Ekonomichni zasady formuvannia potentsialu pidpriemstva», Aktualni problemy ekonomiky, № 7, s. 71–76, 2008.
- [4] V. P. Mykytiuk, «Otsiniuvannia efektyvnosti innovatsiinoho proektu z pozytsii investytsiinoho aspektu», Visnyk Khmelnytskoho nats. un-tu, № 5, s. 156–161, 2017.
- [5] V. P. Mykytiuk, «Metodychni pidkhody do analizu efektyvnosti innovatsiinoi diialnosti pidpriemstva», Ekonomichnyi analiz, Vyp. 1(17), s. 166–170, 2007.
- [6] V. A. Yevtushevskiy ta in., Upravlinnia innovatsiiny v suchasni orhanizatsii. Kyiv, Ukraina: Akademvydav, 2006.
- [7] A. S. Polianska, Suchasni pidkhody do otsiniuvannia efektyvnosti innovatsiinoi diialnosti pidpriemstva. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/18748/1/37-175-180.pdf>
- [8] B. V. Furdas, «Obgruntuvannia efektyvnosti innovatsiinoho produktu na osnovi operatsiinoho vazhelia», Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy, Vyp. 18.5, s. 283–287, 2008.
- [9] I. V. Kapitan, «Pryntsypy i metody analizu v upravlinni innovatsiinoiu diialnistiu pry vyvedeni novykh tovariv na rynek», Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy, № 7(73), s. 54–62, 2007.
- [10] A. Zozulev, M. Baz', «Marketingove issledovaniya innovatsionnogo produkta», Marketingove issledovaniya v Ukraine, № 4(17), s. 24–35, 2006.
- [11] V. I. Kostevko, Metodolohichni pytannia otsiniuvannia efektyvnosti innovatsiinoi diialnosti pidpriemstva. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/11075/1/10.pdf>
- [12] M. V. Chorna, S. V. Hlukhova, Otsinka efektyvnosti innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv. Kharkiv, Ukraina: KhDUKhT, 2012.
- [13] P. P. Mykytiuk, Zh. L. Krysko, V. I. Hrynychutskiy ta in. Innovatsiinyi mekhanizm upravlinnia subiektamy hospodariuvannia. Ternopil, Ukraina: Ekonomichna dumka, 2014.
- [14] M. M. Zozuliak, «Otsinka innovatsiinoi diialnosti pidpriemstva», Osvita i nauka, Vyp. 24(1), s. 257–262, 2018.

Стаття надійшла до редакції
05 квітня 2021 року